

Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se
du.p@gov.se

Datum
2024-11-25
Referens
Niklas Simson
Märta Lindberg

OFR/S,P,O:s yttrande över promemorian *Bättre förutsättningar för utsänd statlig personal*, Ds 2024:9

De statliga förbundsområdena inom Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S,P,O) yttrar sig över promemorian *Bättre förutsättningar för utsänd statlig personal*. Tillsammans organiserar fackförbunden inom OFR/S,P,O medlemmar vid samtliga av de statliga verksamheter som omnämns i promemorian.

Inledning

Vi befinner oss i en tid av stora utrikes- säkerhets- och försvarspolitiska prövningar då behovet av en välfungerande och kompetent statsförvaltning är stort. För att säkra en god kompetensförsörjning till statsförvaltningen måste staten vara en attraktiv arbetsgivare med goda och tydliga arbetsvillkor. Detta gäller inte minst den utsända statliga personalen som särskilt under tider av prövningar spelar en central och viktig roll.

Villkoren och övriga förutsättningar för den utsända statliga personalen och deras medföljande familjemedlemmar behöver både förbättras och förtydligas. Därför är det välkommet att en utredning har tillsatts med just det syftet. Utredningens ansats och förståelse för frågornas angelägenhet uppskattas. Mot bakgrund av utredningens begränsade uppdrag och frågornas angelägenhet delar OFR/S,P,O i huvudsak och på en generell nivå utredningens bedömningar och förslag. Det är dock beklagligt att uppdraget inte varit bredare och att utredaren i vissa delar sett sig förhindrad att lägga mer ändamålsenliga förslag. Det finns ett antal angelägna frågor som legat utanför utredningens uppdrag som snarast borde utredas närmare (jämför kapitel 6.2 i promemorian).

I den mån utredningens bedömningar eller förslag inte delas framkommer det under respektive avsnitt nedan.

Förmånsbeskattning av vaccination och hälsundersökning (kap. 7)

Utredningen menar att rättsläget huruvida medföljande familjemedlemmars hälsundersökningar och vaccination över huvud taget är att anse som en förmån är klart och att det inte ryms inom utredningens uppdrag att ta ställning till om dessa typer av åtgärder skatterettsligt ska behandlas på något annat sätt än övriga förmåner. Detta anser OFR/S,P,O är beklagligt. De utsända arbetstagarna ser i regel inte nödvändiga vaccinationer eller hälsundersökningar som en förmån, särskilt inte de som har så kallad förflyttningsplikt i sina anställningar och således inte kan välja att avstå en utlandstjänstgöring.

Kostnaden för nödvändiga vaccinationer och för hälsundersökningar inför utsändningen ska inte belasta den anställde (7.6)

Utredningens bedömning: Kostnader för förmån av medföljande familjemedlemmars vaccination betingad av utlandsvistelsen och för hälsundersökning före utsändningen ska inte belasta den anställde.

OFR/S,P,O:s inställning: OFR/S,P,O delar utredningens bedömning att kostnader för medföljande familjemedlemmars vaccination betingad av utlandsvistelsen och för hälsundersökning före utsändningen inte ska belasta den anställde. OFR/S,P,O anser dock, till skillnad från bedömningen i promemorian, att det även finns behov av att föreslå lösningar vad gäller sjukvård för medföljande familjemedlemmar *efter* utsändning, som leder till att den anställde inte behöver bekosta detta.

Skattefrihet för medföljande familjemedlemmars vaccinationer inför och efter utsändningen (7.7.2)

Utredningens förslag: Förmån av vaccination av medföljande familjemedlemmar vid tjänstgöring utomlands ska inte tas upp till beskattning om vaccinationen betingas av utlandsvistelsen.

OFR/S,P,O:s inställning: Mot bakgrund av hur utredningen har uppfattat rättsläget och sitt uppdrag tillstyrks förslaget. Förslaget innebär en förbättring för den utsända personalen jämfört med vad som gäller idag.

Ersättning för kostnader för förmåner av medföljande familjemedlemmars hälsundersökningar (7.7.4)

Utredningens bedömning: Den utsändes kostnader för medföljande familjemedlemmars hälsundersökning före utsändningen bör kompenseras genom lönetillägg.

OFR/S,P,O:s inställning: Utredningens bedömning är att en lösning där både förmån av medföljande familjemedlemmars nödvändiga vaccinationer och hälsundersökningar görs skattefri egentligen framstår som mer lämplig än compensation genom ett lönetillägg. OFR/S,P,O delar den bedömningen. Det är beklagligt att det inte ryms inom utredarens

uppdrag att lägga författningsförslag om skattefrihet i denna del. I brist på annan lösning i nuläget och med beaktande av angelägenheten i frågan delar vi utredningens bedömning att den utsände bör kompenseras för sina kostnader genom ett lönetillägg.

OFR/S,P,O anser dock, till skillnad från bedömningen i promemorian, att det även finns behov av att föreslå lösningar vad gäller sjukvård för medföljande familjemedlemmar *efter* utsändning, som leder till att den anställda inte behöver bekosta detta.

Direkt utsänd som statligt anställd (kap. 8)

Ett utökat ansvar för regionerna att erbjuda en god hälso- och sjukvård och tandvård till utsänd statlig personal (8.7.3)

Utredningens förslag: En bestämmelse om att direktutsänd personal från Regeringskansliet och Försvarmakten ska omfattas av regionernas skyldighet att erbjuda god hälso- och sjukvård och tandvård ska införas i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen. Personer som omfattas av lagen (2010:449) om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser ska inte omfattas av den nya bestämmelsen. Den region där personen senast var bosatt ska ansvara för att erbjuda vården.

Regionens skyldighet att erbjuda en god hälso- och sjukvård och tandvård ska också omfatta medföljande make eller sambo och barn till den direktutsände arbetstagaren.

För att personkretsen ska omfattas av vårdgaranti föreslås följändringar i bestämmelsen som reglerar detta.

OFR/S,P,O:s inställning: Förslaget om att införa en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är välkommet, men det borde omfatta all direktutsänd personal inom staten och deras familjemedlemmar. Det bör vara behovet av en god hälso- och sjukvård och tandvård som styr och inte farhågor kring eventuellt ökade kostnader. Det finns utsänd statlig personal även utanför Regeringskansliet och Försvarmakten som är väldigt viktiga för staten sett ur en utrikes- och säkerhetspolitisk synvinkel och det vore olyckligt med en ordning som behandlar arbetstagare olika utan en förklarlig motivering.

I linje med det ovan anförda bör all personal som sänds ut av Försvarmakten omfattas av regionernas utökade ansvar. Det bör inte införas ett undantag för personer som omfattas av lagen (2010:449) om Försvarmaktens personal vid internationella militära insatser. Bidragen till Natos avskräckning ska enligt regeringen vara internationella militära insatser (se prop. 2024/25:22, *Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025*). Bidragen kommer att bestå av både kontinuerligt tjänstgörande och tidvis tjänstgörande personal. I båda grupperna kommer det förekomma anställda som är bosatta utomlands för civilt arbete respektive anställda som tjänstgör utomlands i Nato, EU eller andra organisationer. De individerna riskerar att falla utanför om de inte kommer att omfattas av regionernas utökade ansvar.

Uppehållstillstånd och medborgarskap för medföljare (kap. 9)

Utredningens bedömning och rekommendation: En stor grupp av utsända inom utrikesförvaltningen har medföljare som inte är svenska medborgare. En majoritet av dessa upplever problem kopplat till medföljarens medborgarskap som också påverkar anställningen. En stor andel upplever också att hemvistkravet för svenskt medborgarskap påverkar viljan att stationeras utomlands. Detta kan i förlängningen innebära svårigheter för arbetsgivaren att bemanna utlandstjänster.

Utrikesdepartementet rekommenderas att ta fram en rutin för hantering av medföljare med annat medborgarskap än svenskt vid kris eller hastig hemstationering, som bör gälla alla medföljare vid utlandsmyndigheterna.

OFR/S,P,O:s inställning: OFR/S,P,O delar utredningens bedömning och ställer sig positivt till utredningens rekommendation.

OFR/S,P,O

Stockholm den 25 november 2024

Fakta om OFR/S, P, O

Medlemmar: Fackförbundet ST, Polisförbundet, Officersförbundet, Förbundet Reservofficerarna, Försvarsförbundet, Ledarna, Sveriges Lärare, TULL-KUST och Vårdförbundet. Tillsammans företräder vi över 100 000 medlemmar inom staten och torde därmed vara den fackliga part som representerar flest medlemmar inom statens område.

OFR (Offentliganställdas Förhandlingsråd) är en uppdragsstyrd förhandlings- och serviceorganisation för 13 självständiga fackliga organisationer inom offentlig sektor – det vill säga stat, kommuner och regioner. Förbunden inom OFR är organiserade i sju förbundsområden. Det finns tre statliga förbundsområden: Statstjänstemän, Poliser, Officerare. När de statliga förbundsområdena gemensamt utövar förhandlings-, avtals-, och konflikträtten gentemot motparten Arbetsgivarverket utgör de OFR/S,P,O.